NUM LI.



w SOBOTĘ DNIA 16. GRUDNIA ROKU 1780.

Z POLSKI

Z Warſzawy dnia 6. Liſtopada.

Piſzą z *Kamieńca*, iż tam z niewoli *Tureckiey* za wielkim niegdy wſtawieniemſię Nayiaśnieyſzego Pana wolnie oddanych, a po rozległym Kraiu *Tureckim* znaczyn koſztem JJ. XX. *Trynitarzow* Prowincyi *Polſkiey* wyſzukanych, i do Kraiu nakładem tychże odeſłanych Dzieſięciu *Polakow*, z Kościoła pomienionych Zakonnikow do Kościoła tamecznego Katedralnego uroczyście prowadzono i *Te DEUM Laudamus* na dziękczynienie Bogu za ich przywrócenie do Kraiu ſpiewano: i że Jmć X. *Redemptor* z ſwym Sociuſzem, dla dalſzego wyſzukania niewolnikow, znowu do *Stambulu* ztamtąd powrócił.

Oſtatnie Liſty *Wiedeńſkie* głoſzą o niebeſpieczney ſłaboſci Ceſarzowey Jeymci Królowey *Węgierſkiey*; przeieżdżaiący zaś tędy w tych dniach Kuryer, z *Wiednia* do *Petersburga* od Xią-

żęcia Jmci *Galliczyna* wyſłany doniosł, iż iuż umarła.

Z FRANCYI

Z Paryża dnia 10. Liſtopada.

Ułożony ieſt od nieiakiego czaſu Proiekt wyſtawienia nowego Portu nad Morzem *Manche.* Podług podaney na ten koniec planty, koſztowałby ten Port 45. Millionow; wſzakże użyci zamiaſt robotnikow do tey pracy żołnierze do 30. Millionow koſzt ten zmnieyſzyliby. W tym tylko niewygoda zachodzi, iż 15 lat czaſu na dokończenie tak wielkiego dzieła potrzeba.

Goniec nadwyczayny przybiegł tu z przyiemną nowiną, iż dnia 23 przeſzłego Mieſiąca Jmć Pan Hrabia de *Guichen* przybył ſzczęśliwie do Portu *Cadix* z 18. okrętami ſzeręgowemi z 4. Fregatami, i z 95. Statkami kupieckiemi. Szczegulności tyczącesię tak iego żeglugi, iak pozoſtałych ſił naſzych w *Indyach Zachodnich,* nie ſą ieſzcze zupełnie wiadome. To tylko za rzecz pewną mamy: że Jmć Pan *de la Motte-Piquet* przymuſzony był wpaść na miałkości niedaleko Portu *Cadix,* że Hrabia *de Sade* Szef Eſkadry, i Kawaler de *Brach* Kapitan iego okrętu, umarli w czaſie przeprawy; że 9. okrętow ſzeręgowych zoſtało w *St Domingue,* a 1. od 60. armat przy Wyſpie *Martynice;* że naoſtatek Hrabia d' *Eſtaing,* wydał roſkaz Flotom być gotowym do płynienia na dzień 27. Października, i kazał rozdać 10,000. Mundurow na odmianę, które przygotowano dla maytkow, z ciepłego do zimnego kraiu płynących.

Z Paryża dnia 17. Liſtopada.

Wyſłany dnia 30 przeſzłego Mieſiąca z *Cadix* nadzwyczayny goniec przywiozł tu nowinę, iż tegoż ſamego dnia, Hrabia d' *Eſtaing,* z 38. okrętami *Francuſkiemi* ſzeręgowemi i z temi Statkami Kupieckiemi, które pod ſtrażą Hrabiego de *Guichen* z *Zachodnich Indyi* przypłynely, z pomienionego Portu popłynoł. Statki do *Marſylii* należące ieſzcze tam zoſtały, maiące niezadługo być na mieyſce ſwe przeſłane pod zaſłoną kilku Fregat. Przydaie ten goniec i to, iż za Hrabią d' *Eſtaing* 28. *Hiſzpańſkich* okrętow nazaiutrz miało popłynąć; wſzakże ta rzecz pewności nie ma. To zdaieſię wątpliwości nie podpadać, iż ponieważ Flota *Angielſka* Komendy Amirała *Darby* między *Anglią* i *Francyą* krąży, będzieſię muſiała naſza Eſkadra koniecznie z nią ſpotkać.

W tych dniach Król Jmć kazał zawieſić w Pałacu *Fontainebleau* Portret Jmci Pana *Frankli-*

na z tym napiſem,, *Homo.* (Człowiek)

Z NIEMIEC

Od Wyżſzego Renu dnia 6. Liſtopada Nie tylko ſię ta nowina potwierdza, iż Xiąże *Fryderyk* i Xiąże Biſkup *Oſnabrudzki*, Królewicowie *Angielſcy* do *Niemiec* w krótce przybędą, ale ſię ieſzcze i to przydaie, iż pomieniony Xiąże Jmć Biſkup przyiedzie do *Gettyngi* na doſkonalenieſię w naukach, dla czego iedna godna oſoba, proſzona liſtem od Króla mci *Angielſkiego*, czyni wſzelkie do tego w *Gettyndze* przygotowania Ma po nim niezadługo ieden z młodſzych także Xiążęcia Jmci Braci do teyże Akademii być przyſłany, a ten pewnie będzie Xiąże Jmć *Edward* 15. rok maiący, ponieważ z *Hannoweru* donoſzą, iż tam w Zamku Elektorſkim gotuią kilka appartamentow dla Xiążęcia Jmci Biſkupa *Oſnabrudzkiego*, i pomienionego Xiążęcia *Edwarda*.

W Xięſtwach *Würtzburſkim-Bamberſkim*, *Auſzpurſkim*, i *Elwangeńſkim*, wydane ſą (iak ſłychać) zakazy, ażebyſię nikt ie ważył przyimować ſłużby ani w Woyſku *Angielſkim*, ani w *Hollenderſkim*, ani *Hiſzpańſkim*.

Z Wiednia dnia 15. Liſtopada

Dnia 11. tego Mieſiąca Arcy-Xiąże Jmć *Maxymilian*, z ſwoiey podróży w doſkonałym zdrowiu tu powrócił.

Z Kliwii dnia 21. Liſtopada.

Dwór *Londyńſki* nie przeſtaiąc na tym Memoryale, który dawniey kazał ſwemu Połowi w *Hadze* rezyduiącemu Kawalerowi *Torke*, podać Xiążęciu Jmci *Stadchudrowi*, względem znalezionych przy J. Panu *Laurens* przeſzłym *Kongreſſu Amerykańſkiego* Prezydencie Papierow, z którychſię pokazało, iż Magiſtrat *Amſterdamſki*, wſzedł z buntownikami *Amerykańſkiemi* w potaiemną handlu tyczącąſię Korreſpondencyą: podał przez tegoż ſwego Poſła powtórne do ſamych *Stanow Hollenderſkich* Zażalenie, w którym wyciągaiąc, aby J. Pan *van Berkel*, i iego ſpólnicy, iako kłóciciele pokoiu publicznego i gwałciciele prawa Narodow, przykładnie byli ukarani, grozi razem, ieśliby należytey nie odebrał od *Stanow Hollenderſkich* odpowiedzi, iż żadnych potym nie będzie ſłuchał wymuwek i użyie wſzelkich ſpoſobow do utrzymania godności i dobra iſtotnego ſwego Narodu. Memoryał ten ſprawił wielką wrzawę w Rzpltey, zwłaſzcza, iż Poſeł *Angielſki* (iak w oſtatnich z *Hollandyi* Liſtach czytamy) czyni bądź prawdziwe, bądź zmyślone do wyiazdu z *Hagi* przygotowania; wſzakże wſzyſtkie powſzechnie umyſły obruſzył ten wyraz tchnący duchem zbyt wielkiey wynioſłości: *aby pomieniony* van Berkel *i iego ſpolnicy iako kłociciele publicznego pokoiu i gwalciciele prawa Naro*

dow, przykładnie byli ukarani; zwłaſzcza iż pomienione oſoby należą do tego Magiſtratu, który bądąc częścią naywyżſzey Zwierzchności, nikomu rachunku z ſwych poſtępkow zdawać nie powinien, iak tylko ſwoim *wſpół-Stanom.* Być będzie mogło, iż Rzeczpoſpolita *Hollenderſka* nie oſądzi za rzecz potrzebną wglądać ściśle w ten interes, przeſtaiąc tylko na tym oświadczeniu, iako nic o pomienioney Magiſtratu *Amſterdamſkiego* Korreſpondencyi nie wiedziała; wſzakże, ieżeli *W. Brytannia* tymſię nie da zaſpokoić, co ieſt rzecz barzo podobna do prawdy; przyidzie bez wątpienia do woyny, gdyż *Anglia* tego iedynie zdaieſię żądać: chcąc mieć z Rzepltey iawną raczey nieprzyiaciołkę, niż oboiętną przyiaciołkę.

Z Londynu d. 14. Liſtopada.

Z Portu *Cork* z *Irlandyi* pewną odebraliśmy wiadomość, iż J. P. Richard *Peterſon* Komendant Okrętu Królewſkiego *Amphitrite* nazwanego od 60. armat, zabrał Okręt *Hiſzpańſki* Don *Velaſco* 74. armaty noſzący, niedaleko Wyſpy *Madery*, po trzech godzinach krwawey bitwy, w którey *Hiſzpani* 72. a naſi tylko 5. ludzi ſtracili, ranionych zaś pierwſi 16. a drudzy 7 tylko maią.

Z Wyſpy *Jamaiki* donoſzą, iż Amirał *Rodney*, dawſzy wſzelką tey Wyſpie obronę, popłynoł ſam do *Ameryki Północney* dla złączenia ſię tam z Amirałami *Arbuthnoth* i *Graves.* Do teyże Wyſpy przypłyneło trzech Szefow *Amerykanów*, z których ieden oświadczył ſię przed Gubernatorem, iż dowiedziawſzy ſię o wydanym Obwieſzczeniu, zapraſzaiącym do łączenia ſię z *Anglikami* przeciwko Oſadom *Hiſzpańſkim*, nakłonił 10,000. z ſwoich poddanych do wybrania ſię przeciwko *Hiſzpanom*, których zatym, za ſwoim z tey wyſpy powrotem, poprowadzi tam dokąd będzie potrzeba.

DONIESIENIE z WILNA

Ponieważ niemale Dziedzictwo i Sukceſſya na Jmć Pana Jana Karola Sigiſmunda *von* Malkolm w *Woyſku Polſkim w Randze Rottmiſtrzowſkiey zoſtaiącego, w Pruſiech ſpada, który od Roku 1779. w Litwie ſię ma znaydować a termin ſtowienia ſię naznaczony barzo ieſt krótki, Zaczym z takowych okoliczności pomienionemu Jmci podaie ſię do wiadomości (ieżeli niezechce ſzkodować) a żeby czym nayprędzey ſię chciał odezwać do J. Pana Daniela* Herttella *Kupca i Obywatela Wileńſkiego na Niemieckiey ulicy mieſzkaiącego.*

NUM: LI.

SUPLEMENT
DO GAZET WILENSKICH
w SOBOTĘ DNIA 16. GRUDNIA ROKU 1780.

Z ANGLII
Z Londynu dnia 5. Listopada.

Dnia ostatniego przeszłego Miesiąca, podług danego od Króla Jmci zalecenia, *Izba Pospolita* przystąpiła do obrania *Oratora;* i tegoż dnia, mimo wszelkiey usilności strony *Ministerio*, przeciwney (z ktorey dosyć wiele godnych osob powtornie na ten nowy Parlament iest obranych) nie przeszłego *Oratora* Jmci Pana *Fletcher Norton*, ale Jmci Pana Karola *Wolfran Cornwall*, większą 203. głosow przeciwko 134. liczbą, na dostoieństwo *Oratora* obrała. Z tego obrania poznać można, że i na tym nowo poczętym Parlamencie, Strona Ministrowska daleko będzie liczniey sza, niżeli przeciwna, ponieważ, oprócz innych dowodow, sam nowo obrany *Orator*, będąc blisko zpokrewnionym z J. P. *Jenkinsonem*, teraznieyszym Sekretarzem Departamentu Woyskowego, będąc oraz sam iednym z Skarbowych Komissarzow, iest przytym wielkim przyiacielem J. P. Lorda *Northa*, także J. P. *Geary-Cooper* Sekretarza tegoż Departamentu, i innych naypierwszych Osob do Interessow Ministrowskich nayprzywiazańszych. Dnia więc 1. Listopada, Król Jmć udałsię powtórnie do *Izby Pańskiey*, gdzie po wezwaniu tamże *Izby Pospolitey*, gdy *Orator*, stanowszy na iey czele, przekładał włożony zbyt wielki na swe siły ciężar, a zatym prosił Króla Jmci, aby inny na iego mieysce był obrany; a na to Kanclerz Jmieniem Królewskim iemu odpowiedział, iż Król Jmść ufaiąc zupełnie w iego zdolność i nieskażoną cnotę, potwierdzał to obranie, i roskazywał mu przyiąć ten Urząd: Król Jmć zagaił pierwszą tę nowego Parlamentu Sessyą, mową do okoliczności stosowaną; w którey między innemi wyraził: „ iż, ponieważ był do tych czas wstanie dawania odporu swym nieprzyiaciołom, nie należy z tey przyczyny przystępować do pokoiu, iak pod kondycyami iak

naypożytecznieyszemi dla W. *Brytannii;* a zatym potrzeba być na wszelkie przypadki gotowemi, i posiłki na utrzymanie przyszłey Kampanii powinne być koniecznie obmyślone, a to sposobem iak będzie można naynieuciążliwszym dla Narodu. „ Wyiechał potym Król Jmć do swego Pałacu; w *Izbie* zaś uchwalono większą liczbą głosow podać, podług dawnego zwyczaiu, Odpowiedź na Mowę Królewską; poczym postanowiono oraz powinszować Królowey Jeymci nowonarodzonego Królewica.

Lord *North* od kilku dni tak ciężko zapadł na zdrowiu, iż iego życie (iak słychać) w wielkim zostaie niebespieczęstwie. Z tey przyczyny Król Jmć barzo często do niego posyła dla dowiedzenia się, w iakim zostaie stanie.

Sprawa Lorda *Gordon,* naypierwszego wiadomego buntu dowodzcy z bliżaiąsię; na ten bowiem miesiąc (iak wiadomo) iest odłożona.

Z Londynu dnia 7. Listopada.

Lord *North* masię teraz daleko lepiey na zdrowiu, niż przed kilką dniami, i poczyna iuż powracać do swoiey pracy około interessów powszechnych, mianowicie tyczącychsię swego Departamentu. Trudno wyrazić, z iak wielkim pospiechem i pilnością czynią się teraz przygotowania do nadchodzącey Kampanii, Liczba okrętow i Woysk znaczniesię pomnaża; milicyasię dopełnia; koszty na opatrzenie należyte tego wszystkiego sypiąsię niezmierne; Artylerya, potrzeby rozmaite woienne, żywności, przewozy, takśię w całym Królestwie powiększaią, iż ledwie co podobnego w czasie naykrwawszych naszych przeszłych woien być mogło, słowem, niepamiętne od dawnych czasow zabiegi i usiłowania, któresię czynią i czynićsię maią na obronę honoru Narodu, przeciwko usiłuiącym go poniżyć potęgom nieprzyiacielskim, równą przynoszą chwałę naszemu *Ministerium*, iak i całemu Narodowi; który zgadzaiącsię iednomyślnie względem potrzeby oddalenia okropnych skutkow ułożoney przeciwko sobie Konfederacyi, usiłuie przymusić swych nieprzyiaciol do uczynienia z sobą takiego pokoiu, iżby był i sprawiedliwy, i ze wszech miar dla niego chwalebny. Już Dwór rozesłał instrukcye do wszystkich swych Gubernatorow i Komendantow, gdziekolwiek będących, iak maią postępować, stosuiącsię do tego mocnego postanowienia, ażeby następuiąca woyna mocniey i skuteczniey nad wszelkie przeszłe póyść mogła. Do tego Król Jmć wydał na Radzie swoiey dnia 27 Października mianey roskaz, aby do 140. Kom-

panii Woyſk morſkich, ſześć nowych przydano było; przez co, też Woyſka, które w czaſie oſtatniey woyny nigdy nie miały więcey nad 135. Kompanii, do 146. będą pomnożone.

Mamy wiadomość z *Ameryki*, iż Lord *Cornwallis* dowiedziawſzyſię o zakładaiącymſię od *Amerykanow* wielkim Magazynie na granicach *Wirginii*, wyſłał przeciwko nim 800. ludzi, którzy napadłſzy na nich nieſpodzianie, wzieli z nich 400. w niewolą, i zabrali przytym 3. ſztuki armat, 30. wozow z żywnościami, i wielką kwotę potrzeb woiennych. Podana od ſamych *Amerykanow* Relacya o zaſzley pod Miaſtem *Cambden* roſprawie, podnoſi ſtratę ich do 500. ludzi; i przydaie, że mimo tey klęſki, Generał *Gates*, który ma generalną ſwą kwaterę w *Hilsborugh* w *Karolinie Północney*, zebrał liczniey ſze ieſzcze woyſko, niż to które było od *Anglikow* znieſione, i poſtanowił drugą naſzym wydać bitwę; przydaie także i to, iż *Wirginia* poſłała od ſiebie 5000. ludzi, i że *Karolina Północna* 300. Jazdy wyprawuie. Wſzakże podobna rzecz do prawdy, że Lord *Cornwallis* nie da czaſu do zebraniaſię temu woyſku, i gdy odbierze te poſiłki, które mu z *Nowego Yorku* ſą poſłane, rozproſzy bez trudności wſzyſtkie te *Amerykańſkie* Dywizye w tych trzech Prowincyach; z których i to donoſzą, iż dwie trzecie części tychże *Amerykanow* tak ſą przychylne *Anglii* iż tylko czekaią czaſu pomyślnego do ogłoſzeniaſię przeciwko *Kongreſſowi*.

Xiąże Jmć Biſkup *Oſnabrudzki* chodzi teraz w mundurze woyſkowym. Król Jmć coraz go do wyżſzego ſtopnia Officierſkiego podnoſi, tak iż przed wyiazdem ſwym do *Hannoweru*, uczyniony będzie Generałem Maiorem, i obeymie w tym Cyrkule Komendę nad woyſkiem do 16,000. pomnożonym.

Z Londynu dnia 10. Liſtopada.

Konfederacya teraznieſza morſka poczyna tu czynić nieſpokoyność, ponieważ pokazuieſię, iż napierwſzym iey celem ieſt przymuſzenie *Anglii* i do uczynienia pokoiu, i do uznania niepodległości ſwych Oſad *Amerykańſkich*, a tego bez wątpienia Dwór naſz nie uczyni, chyba do oſtatniey niemocy przyprowadzony. Tym czaſem ſłyſzemy, iż tenże Dwór naſz kazał oświadczyć *Stanom* Rzpltey *Hollenderſkiey*, iż przyſtąpienie iey do tey morſkiey Konfederacyi poczyta za uroczyſte woyny ſobie zapowiedzenie.

Dwór dnia wczorayſzego odebrał Liſty od wielkiey naſzey Floty Komendy Amirała *Darby*, który krąży czekaiąc tak na na-

ſze Floty Kupieckie z obu *Indyi* powracaiące, iak i na Flotę *Francuſką*, którą prowadzi Hrabia de *Guichen*. Flota naznaczona do *Indyi Zachodnich* pod Komendą Amirała *Hood*, zatrzymałaſię z ſwym wyiazdem aż do nowego rozkazu. Szef Eſkadry *Johnſtone* ma znowu powrócić na krążenie przy Brzegach *Portugalſkich*, lecz iuż z mocnieyſzą Eſkadrą, niż ta, którą tam miał pierwiey.

Z HOLLANDYI.

Z Utrechtu dnia 16. Liſtopada.

Z pewnych rąk mamy wiadomość, iż towary tych Statkow Kupieckich, które przy ſtraży Hrabiego de *Guichen* do *Europy* powróciły, maią wynoſić na 240. Millionow *Liwrow*; z których 60. do *Francuſkich*, a 180. należy do Kupcow *Hiſzpańſkich*.

Z Paryża dnia 10. Liſtopada.

Jmć Pan Margraf de *Caſtries*, nowy Miniſter Departamentu Morſkiego, podał do wiadomości publiczney Uſtawę, za iego ieſzcze Poprzednika na Radzie Królewſkiey ułożoną, w którey ſię ſurowie zakazuie, aby Kapitanowie naſzych Statkow Korſarſkich nie dopuſzczali nigdy zabranym od ſiebie Statkom nieprzyiacielſkim wykupować pieniędzmi ſwe towary lub iakiekolwiek narzędzia i potrzeby morſkie; ponieważ oprócz tego, iż takowe wykupowania nie bywaią nigdy warte ceny zabranych zdobyczy, nie czyni ſię przytym zadość woli Króla Jmci, który chce oſłabić ſiły nieprzyiacielſkie przez zabieranie im Statkow i ekwipażow, i te zdobyczy obrócić na pożytek własnego ſwego Woyſka.

Z Trieſtu dnia 7. Liſtopada.

Ze wſzech ſtron przyſyłaią tu Kupcy zlecenia, aby kupowano dla nich towary z okrętu Kompanii naſzey *Indyiſkiey* z *Chin* przybyłego, którego ładunek do 3. zgórą Millionow *Złotych* ma wynoſić.

Z Madrytu dnia 6. Liſtopada.

W przeciągu tego oſtatniego tygodnia barzo wiele Kuryerów z *Cadix* pobiegło do *Werſalu*. Floty złączone w tym Porcie ſtoiące, maią w ſobie więcey nad 40. okrętow woiennych. Opatrzone zaś ſą we wſzelkie potrzebne żywności na trzy Mieſiące, i mogą przeto za daniem pierwſzego rozkazu bez naymnieyſzey odwłoki płynąć na morze. Rachuieſię na teychże Flotach 30 000. Ludzi, którzy że doſyć długo w tym Porcie ſtali, wſzelkie tam rodzaie żywności do nieſłychaney ceny ſą podnieſione. Przypłynęła tam niedawno Fregata iedna *Marokańſka* z Konſulem *Weneckim*, który z woli Ceſarza *Marokańſkiego* chce tam zkupować zboża. Nie będzie on mógł pewnie zadość-uczynić danemu ſobie temu zleceniu, ponieważ w Królewſtwie naſzym nie maſz zboża do przedania.